

SOTSIAALMINISTEERIUM

Turvaliselt suureks – tegevussuunad riskikäitumise ennetuses

Katrin Karolin
Rahvatervise osakonna juhataja
Sotsiaalministeerium
Tallinn, 15.10.2015

Olulised poliitika- ja strateegiadokumendid (1)

Sotsiaalministeerium:

- Alkoholipoliitika roheline raamat
- Tubakapoliitika roheline raamat
- Rahvastiku tervise arengukava 2009-2020
- Laste ja perede arengukava 2012-2020

(2)

Siseministeerium:

- Uimastitarvitamise vähendamise valge raamat
- STAK programm „Turvalisemad kogukonnad“

Haridus- ja Teadusministeerium:

- Noortevaldkonna arengukava

Kultuuriministeerium:

- Eesti spordi arengusuunad aastani 2030

Rahvatervise osakonna tegevused

Mida on tehtud/tegemisel alkoholi- ja tubakavaldkonnas?

Üldised positiivsed trendid ja olulisemad väljakutsed

- üha suurem osa lapsi hindab oma tervist väga heaks
- laste tervisekäitumisega seotud näitajad on veidi paranenud (alkoholi mittetarvitanud õpilaste osakaal on kasvanud, õpilased alustavad purju joomisega hiljem, korduvalt purjutanud õpilaste osakaal on vähenenud, igapäevasuitsetajate osakaal õpilaste hulgas väheneb, mittesuitsetajate osakaal õpilaste hulgas on tõusutrendis)
- iga neljas 13-15-aastane laps kasvab üles alkoholiprobleemidega perekonnas
- 15-aastaste õpilaste kanepi proovimises muutusi pole toimunud
- laste ja noorte enesetappude arv ei vähene
- laste esmashaigestumus psüühika- ja käitumishäirete tõttu suureneb
- 0–19-aastaste laste ja noorte suremus, sh vigastussuremus ei vähene

Alkoholi kättesaadavuse piiramine

- Lubada alkoholi müüki jaekauplustes vaid eraldi müügipinnal või müüjaga teenindusletist – **tuleb eelnõus**
- Töötada välja meetmed internetis alkoholimüügi järelevalve tõhustamiseks
- Karmistada karistusi alaealistele alkoholi kättesaadavaks tegemise eest +/- – **kontrolltehing järelevalve erimeetmena tuleb eelnõus**
- Töötada välja alkoholi tarvitamiselt tabatud alaealistele täiendavaid mõjutusvahendeid
- Viia läbi lapsevanemate, müüjate, ürituste korraldajate ja üldsuse teadlikkust tõstvaid tegevusi, et suurendada ühiskonna toetust alaealisele alkoholi kättesaadavuse tõkestamiseks
- Arendada koostööd erasektoriga alaealisele alkoholimüügi tõkestamisel – **Kaupmeeste liidu kampaania 2013. aasta suvel, vabatahtlik juhend valmis 2014, k.a tutvustamine**

Alkoholi turunduse piiramine

- Muuta reklaamiseadust selliselt, et alkoholireklaamides on lubatud esitada üksnes neutraalset teavet toote põhiliste omaduste kohta (sealhulgas välistades inimeste näitamist, atmosfääri kirjeldamist ja lugude jutustamist). Keelustada välireklaam – **tuleb eelnõus**
- Kehtestada alkoholi reklaamimisele televisioonis ja raadios täiendav ajaline piirang: alkoholireklaam on keelatud kella 7-st 22-ni - **tuleb eelnõus**
- Internet ja sotsiaalvõrgustikud! – **jätkuv arutelu meediaväljaannetega**

Teadlikkus

- Pakkuda infot alkoholi mõjude kohta ja vahendeid enesehindamiseks – **alkoinfo.ee arendused, kampaaniad**
- Edendada ühiskonnas sotsiaalseid norme, mis taunivad avalikes kohtades ja avalikel üritustel alkoholi liigtarvitamist ja joobes olekut ning soosivad alkoholivabade ürituste korraldamist - **KorSi muudatused**
- Edendada positiivset suhtumist alkoholitarvitamise vähendamisse ja karskusesse – **Joome Poole Vähem, Kinoteater (onu alko), NO99, Arvamusfestival**
- Pakkuda lapsevanematele tuge ja koolitust noorte alkoholitarvitamise ärahoidmiseks – **Efekt programm**

Kohalike omavalitsuste roll

- Riiklike strateegiate, seadusandluse ja finantsvahendite kaudu võimalusel toetada selliste kohalike omavalitsuste osakaalu tõusu, kes viivad ellu mitmekomponendilisi paikkonna alkoholi liigtarvitamise ja kahjude vähendamise programme
- Kaardistada ja analüüsida Eesti kohaliku tasandi alkoholipoliitika praktikaid ning luua omavalitsustele võimalusi teadmiste- ja kogemustevahetuseks - **toimunud konverents ja arutlusringid KOVide osalusel**
- Töötada välja kohaliku alkoholipoliitika kujundamise teemaline juhendmaterjal ning koolitus- ja nõustamisprogramm - **taotlusvoor Norra programmist, TAI projekt**
- **Rohelise raamatu soovitusi kohalikele omavalitsusele kasutasid organisatsioonid AVE ja Joome Poole Vähem valimiseelsete debattide organiseerimisel, samuti kohalike omavalitsuste üritustel, Norra FM projekt KOV alkoholipoliitika soovitude väljaarendamiseks ja piloteerimiseks**

Seire

- **Analüüsida iga-aastaselt alkoholitarbimise ja liigtarvitamisega seotud kahjude näitajaid ning koondada ja avaldada need Alkoholi aastaraamatuna**
- **Läbi viia regulaarseid turu, tarbimise ja tervisemõjude uuringuid, tagades uuringute tellimisel uuringumetoodika järjepidevus.**
- **Kutsuda iga-aastaselt kokku töörihm, kus on esindatud alkoholipoliitika osapooled poliitika toimimise hindamiseks**

Tubakavaldkonnast

Suitsuvaba keskkonna tagamine

- Kodus suitsetamise vähendamiseks elanike teadlikkuse tõstmiseks tubakasuitsu tervistkahjustavast mõjust viiakse 2015. a ellu teavituskampaaniad, kampaaniate ettevalmistamiseks koostati ülevaade sihtgrupile tehtavatest tõendus põhistest sekkumistegevustest
- Korterühistute koolitamine tulenevalt kortermajade sisekorraeeskirjas suitsetamisele kehtestatud piirangute kinnipidamise ja sellega seonduvate kaebuste menetlemise osas – 2016 juhendmaterjal

Tubakatoodete atraktiivsuse vähendamine

- Tubakatoodete märgistamisel pilthoiatuste kasutusele võtmine ja alaealiste kaitsmiseks maitsestatud tubakatoodete, näiteks mentooli-, vanilje-, maasika- ja šokolaadimaitsete toodete, müügi piiramine

Tubakatoodetele alternatiivtoodete turustamise reguleerimine

- Suitsuvabade tubakatoodete turustamise keelustamine (närimistubakas)
- Kehtestati kõikidele tubakatoodetega sarnaselt kasutatavatele toodetele, sh elektroonilistele sigarettidele, alaealistele müügi keeld ning keelati alaealistel nende toodete tarbimine
- Keelati tubakatoodetega sarnaselt kasutatavate toodete reklaam, sh elektroonilise sigareti reklaam

Tubakatarvitamise ennetamine, teavitustöö, tubakasõltuvuse ravi ja tubakast loobumise nõustamisteenused

- Kooliõpilaste tubakatarvitamisega ja suitsetamisega alustamise ennetamisele suunatud nõustamistöö edendamine haridusasutustes (suitsuprii klassi võistlus)
- Ettevalmistuse andmine ka mittetervishoiutöötajatele, eriti noored noortele süsteemis, et mõjutada noori mitte hakkama suitsetama

Alaealistele tubakatoodete kättesaadavaks tegemise vähendamine

- Alaealistele tubakatoodete kättesaadavaks tegemise keelu täitmise järelevalve tõhustamine
- Tubakatoote käitlemisel vanusepiirangu rikkumise eest karistuse määra tõstmine
- Tubakatoote tarvitamisel, omandamisel ja omamisel alaealise poolt lisada olemasolevale karistusele loeng suitsetamise kahjulikkuse kohta

Seire

- Tubaka turu, tarbimise ja kahjude kohta Eestis aastaraamatu koostamine
- Tubakatarvitamise valdkonna uuringud

Laste ja perede osakonna tegevused

- EMP toetuste programmi „**Riskilapsed ja -noored**“ projekt „Riskilaste ja –noorte tugisüsteemi väljaarendamine“
  1. Laste ja noorte valdkondadeülese tugisüsteemi väljaarendamise lähtealused
  2. Piirkondlike tugiüksuste loomine jõustamaks KOVe laste ja perede toetamisel
  3. Vanemlusprogrammi „Incredible Years“ pilootprojekt
  4. Probleemsetele noortele ja nende peredele suunatud sekkumisprogrammi MDFT pilootprojekt
- Norra FM programmi „**Rahvatervis**“ projekt „Integreeritud teenuste kontseptsiooni loomine laste vaimse tervise parandamiseks“

Keskendub eeskätt varajasele märkamisele ja õigeaegselt teenuste osutamisele
- Lastekaitse Liidu poolt ellu viidava turvalise interneti projekti „Targalt internetis“ toetamine (eesmärk on suurendada laste teadmisi internetis varjuvatest ohtudest, pakkuda õpetajatele, lastele ja vanematele koolitusi, avati nn vihjeliin ehk operatiivne võimalus teavitada lastepornot ja muudest lastele ebasobivat materjali sisaldavatest veebilehtedest

Tänan kuulamast!